

Eindscorelijst visitatie voor erkenning van vmo scholen

- Onvoldoende
 - Twijfelachtig
 + Voldoende
 ++ Goed

	--	-	+	++
1. Doelstellingen van de school				
1.1 De montessori-doelstellingen zijn helder. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'. De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo. De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs. De doelstellingen worden breed gedragen in de school. 			X	
1.2 De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren. <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling. De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap. 			X	
1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie. De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom. De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid. 			X	
De montessori doelstellingen zijn voldoende ontwikkeld en uitgewerkt. Norm voldoende: 1.1				
2. Pedagogisch klimaat				
2.1. De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers. De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel. 				X
2.2. De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school stelt de leerling boven het vak. Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag. De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs. De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten). De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen . 			X	
2.3. De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat. De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat. De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding. De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem. 			X	

<p>2.4 De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij'). • Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek. • Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden. • De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats. 			X	
<p>Het pedagogisch klimaat voldoet aan montessori criteria</p> <p><i>Norm voldoende: 2.1, 2.2, 2.3</i></p>				
<p>3. Didactische uitvoering</p>				
<p>3.1 De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken. • De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren. • De school bevordert samenwerking tussen vakken. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod. 			X	
<p>3.2 De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering). • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten. 			X	
<p>3.3 Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum. • Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden. • Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes. • De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten. 			X	
<p>3.4. Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbijbehorend hulpmateriaal. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd). • Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden). • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken. • Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert. • Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan. • Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie). 			X	

<p>3.5 De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen. • Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding. • Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners. 			X	
<p>3.6 De toetsing voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen. 			X	
<p>3.7 De rapportage voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen. • Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectieinstrument voor leerlingen. 			X	
<p>3.8 De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren. • Leerlingen voeren reflectiegesprekken. 			X	
<p>De didactische uitvoering voldoet aan montessori criteria</p> <p><i>Norm voldoende: 3.3, 3.4, 3.5, 3.7, 3.8</i></p>				
<p>4. Opbrengsten</p>				
<p>4.1 De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bewaakt en documenteert de leerresultaten. • De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom. 				X
<p>4.2 De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. • De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden. 			X	
<p>De opbrengsten worden verantwoord.</p> <p><i>Norm voldoende 4.2</i></p>				

5. Organisatie				
5.1 Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied. • Leerlingen hebben invloed in de organisatie. • Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad. 				x
5.2 Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren</i> <ul style="list-style-type: none"> • Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie. • Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad. 			X	
5.3 Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel. • Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling • De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers. • De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers. 			X	
De organisatie voldoet aan montessori criteria				
Norm voldoende: 5.1, 5.2, 5.3				
6. Deskundigheid				
6.1 De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> • De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt. • Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent. 			X	
6.2 Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd. Voor nieuwe scholen: alle docenten hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.				
6.3 De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> • De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams. • De school stelt in functionerings- en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde. 			X	
Het docententeam is montessori deskundig.				
Norm voldoende: 6.2, 6.3				

Eindbeoordeling	
Verlengen erkenning	Alle standaarden voldoende

Visitatie uitgevoerd op 7 en 8 maart 2012

Visitatiecommissie:

Benno Elsen (voorzitter)

Bas Moll (basisonderwijs)

Huseyin Asma (Cosmicus Montessori Lyceum)

Alexander Bloem (Montessori College Piter Jelles)

Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)

Rapportage

Inleiding

Bij de visitatie van het Montessori College Twente ging het om verlenging van de erkenning als montessorischool. Dit is anders dan bij de vorige visitatie in 2007. Om deze reden zal in het verslag van deze visitatie niet verwezen worden naar het vorige rapport; het gaat in dit rapport immers om de argumentatie voor de beoordeling van de school bij de actuele visitatie. De visitatiecommissie vond de zelfevaluatie niet sterk. Het stuk was onvolledig; een beschrijving van de onderdelen evaluatie en verbeterpunten ontbrak bij een aantal standaarden. Ook werden weinig voorbeelden gegeven. De zelfevaluatie bood weinig reflectie op de eigen praktijk. Al deze punten zorgden ervoor dat het voor de visitatiecommissie moeilijk was om uit de zelfevaluatie een goed beeld van de school te krijgen.

Voor wat betreft het lesbezoek tijdens deze visitatie het volgende. De visitatiecommissie observeerde 26 lesdelen in alle leerjaren en bij bijna alle vakken. Verder bezocht zij ongeveer 10 keuzewerktijd- en begeleidingslessen.

De bevindingen uit het lesbezoek worden in dit verslag verwerkt in de standaarden waar zij bij horen.

1. Doelstellingen van de school

1.1

De montessori-doelstellingen zijn helder.

Indicatoren:

- De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'.
- De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo.
- De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De doelstellingen worden breed gedragen in de school.

De school voldoet aan deze standaard.

De school voldoet aan alle indicatoren. Naast de in de indicatoren genoemde doelstellingen, heeft de school voor de eigen school specifieke doelstellingen geformuleerd. De doelstellingen zijn bekend in de school en er is voldoende draagvlak voor.

1.2

De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren.

Indicatoren:

- De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling.
- De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap.

De school voldoet aan deze standaard.

De school heeft de beleidsontwikkeling beschreven in een beleidsontwikkelplan. Aandachtspunt voor de school is het planmatiger werken. De opstellers van de zelfevaluatie merkten op dat ze in het schrijfproces hadden geconstateerd dat systematisch evalueren en daarna verbeterpunten noteren vaak niet gebeurt. Ook de schoolleiding gaf aan dat planmatiger werken een aandachtspunt is. De visitatiecommissie sluit zich aan bij deze constatering.

1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert.

Indicatoren:

- De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie.
- De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom.
- De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid.

De snelle groei van de school en de daarmee gepaard gaande instroom van een grote groep nieuwe docenten hebben ertoe geleid dat montessori uitgangspunten tijdelijk enigszins op de achtergrond waren geraakt. Intussen is een proces op gang gebracht waarbij de montessori

doelstellingen weer centraal zijn gesteld. In de nieuwe unitstructuur is er ruimte om hierover in teams met elkaar te spreken. Positief is dat de kwaliteiten van docenten nu actief worden gebruikt op studiedagen. De commissie ziet het omzetten van de vele plannen in concrete acties als aandachtspunt voor de school.

2. Pedagogisch klimaat

2.1.

De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid.

Indicatoren:

- De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers.
- De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De school kenmerkt zich door een gemoedelijke manier van omgaan met elkaar, zo constateerde de commissie tijdens het lesbezoek. De commissie zag gelijkwaardige docenten die overwegend positieve feedback gaven.

Leerlingen en ouders waren positief over de sfeer in school. Leraren zijn goed aanspreekbaar voor leerlingen en ouders. Technisch is de aanspreekbaarheid via mail of telefoon goed geregeld.

2.2.

De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen.

Indicatoren:

- De school stelt de leerling boven het vak.
- Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag.
- De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten).
- De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen.

De school voldoet aan deze standaard.

De school kiest voor een vorm van 'georganiseerde veiligheid', waarin het volgen van het spoorboekje (de werkplanning) voorop staat. Voor individuele leerlingen worden uitzonderingen gemaakt. De commissie ziet wel enige spanning bij het centraal stellen van leerlingen en het omgaan met verschillen: de onderliggende houding en bereidheid zijn er, maar de overmatig gestructureerde aanpak staat het realiseren ervan enigszins in de weg. Streaming en determinatie gebeuren zorgvuldig, onder andere door het gedifferentieerd toetsen in de onderbouw.

Het systematisch inzetten van groeperingsvormen die samenwerking bevorderen kan nog meer uitgewerkt worden. In de onderbouw is er weinig keuzewerktijd en van intentioneel samenwerken in de les zag de commissie weinig voorbeelden. Wel zijn er verschillende projecten. Het heterogene mentoraat in de bovenbouw is een groeperingsvorm die mogelijkheden biedt tot samenwerken, waarbij ouderejaars leerlingen jongerejaars kunnen helpen.

2.3.

De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat.
- De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat.
- De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding.
- De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem.

De school voldoet aan deze standaard.

De school beschikt over een volwaardig begeleidingssysteem. Daarbinnen spelen mentoren een centrale rol. De school heeft voor de onderbouw een eigen mentormap gemaakt. In de bovenbouw kiezen leerlingen zelf hun mentor, zodat er gemengde mentorgroepen ontstaan. Mentoren kunnen daarvan gebruik maken en leerlingen elkaar laten ondersteunen. Leerlingen en ouders waren tevreden over de begeleiding vanuit school. Mentoren en teamleiders zijn gemakkelijk aanspreekbaar. De school reageert adequaat als er problemen zijn.

Hoewel de commissie het beeld kreeg dat er veel voor leerlingen wordt voorgestructureerd (zie ook 3.5), vinden ouders dat leerlingen door hun mentoren voldoende worden uitgedaagd om zelf oplossingen voor problemen te zoeken. Samen met je mentor leren om structuur te ontwikkelen was, vertelde een ouder, een 'wow' ervaring.

De rubric over zelfstandig leren speelt nog een (te) bescheiden rol in het mentoraat, zo constateerde de commissie.

2.4

De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.

Indicatoren:

- Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij').
- Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek.
- Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden.
- De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats.

De school voldoet aan deze standaard.

Het leren functioneren in de maatschappij vindt onder meer plaats in de klankbordgroepen, in het tutorsysteem (dat in opbouw is) en hier en daar in de lessen door middel van presentatievormen.

Er zijn in het programma projecten opgenomen. Voor het meer toepassingsgericht werken komt langzamerhand grotere aandacht.

3. Didactische uitvoering

3.1

De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken.
- De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren.
- De school bevordert samenwerking tussen vakken.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod.

De school voldoet aan de standaard.

De samenhang in het leerstofaanbod komt vooral tot stand in de projecten 3X0 en 3XM. Incidenteel werken vakken ook daarnaast samen, zoals in een lessenserie over water of bij de creatieve vakken.

De secties zijn verantwoordelijk voor doorlopende leerlijnen, daarbij aangestuurd door de schoolleiding.

Er is keuzewerktijd in de onderbouw en er zijn begeleidingslessen in de bovenbouw. De begeleidingslessen zijn recent met leerlingen geëvalueerd. Daarna zijn er inhoudelijke verbeteringen aangebracht, onder meer door extra opdrachten te maken die aansluiten op de collegelessen. Ook zijn er roostertechnische aanpassingen gedaan waardoor leerlingen meer keuzes kunnen maken. Resultaat is dat leerlingen zich nu veel vaker voor het maximum aantal begeleidingslessen intekenen.

De visitatiecommissie zag zowel in de onderbouw als in de bovenbouw een redelijk functionerende werktijd, waarin leerlingen behoorlijk taakgericht werkten.

3.2

De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten

Indicatoren:

- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering).
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

De verdeling van de leertijd wijkt niet opvallend af van andere scholen. De kwit en begeleidingsuren zorgen voor enige dagelijkse afwisseling in de activiteiten van leerlingen. Het inroosteren van de toetsen in de bovenbouw op het eerste uur is wel een voorbeeld van een vanuit de leerlingen gemaakte keuze.

De school heeft in het programma een aantal projecten ingeroosterd.

3.3

Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum.
- Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden.
- Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes.
- De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

De non-cognitieve vakken hebben een volwaardige plek in het curriculum en ook in het schoolleven.

De commissie zag bij het lesbezoek enige voorbeelden van het verbinden van hoofd, hart en handen bij de cognitieve vakken. Tijdens panelgesprekken kwamen nog andere voorbeelden over het voetlicht.

Van materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes hoorde de commissie wel enige voorbeelden, maar zij nam zelf geen voorbeelden waar. De commissie zag veelal dat leerlingen op een uniforme wijze uit methodes werkten. Daarnaast zag zij ook wel vrij veel eigengemaakt materiaal, dat redelijk vaak leerlingen aanzette tot productief werk.

Al met al vindt de commissie het meer verbinden van hoofd, hart en handen een aandachtspunt voor de school.

3.4.

Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).
- Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.
- Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.
- Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.
- Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

De commissie vindt dat de school krap voldoet aan deze standaard. Omdat de standaard uit veel indicatoren bestaat en de argumentatie voor het oordeel van de commissie voor een

belangrijk deel berust op observaties bij het lesbezoek worden de indicatoren afzonderlijk besproken.

Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal.

Er is een periodesysteem met werkwijzers op papier en in een ELO. De werkwijzers zijn niet uniform.

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).

In het rooster is er keuzewerktijd in de onderbouw en zijn er begeleidingsuren in de bovenbouw. De studiewijzers zijn zodanig strak opgebouwd dat de planningsmogelijkheden voor leerlingen beperkt zijn.

Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid.

Naast methodes maken docenten regelmatig eigen (hulp)materiaal. De visitatiecommissie zag, naast materiaal dat gericht was op reproductie, een behoorlijk aantal voorbeelden van productief materiaal.

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).

Bij deze indicator kwamen verschillende beelden naar boven. De commissie zag zowel in lessen als werktijd als bij een (beperkte) blik in het ELO en in papieren studiewijzers slechts weinig voorbeelden van keuzemogelijkheden. In panelgesprekken werd dit beeld enigszins bijgesteld en werden enige voorbeelden gegeven van keuze in verwerkingsmogelijkheden. Over de indicator is wel gesproken op studiedagen, maar docenten vinden dat de stap naar de praktijk nog moeilijk gemaakt wordt.

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.

Leerlingen kunnen vaak kiezen of ze alleen dan wel samen werken. De commissie zag veel leerlingen samen werken (zie ook 3.5). In het gebouw zijn voldoende ruimtes waar leerlingen kunnen en mogen werken.

Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.

Uit voorbeelden werd zichtbaar dat de begeleiding zich wel richt op het vergroten van de zelfstandigheid, maar veel minder op leren leren. De rubric over zelfstandig leren – een waardevol initiatief - wordt niet al te vaak gebruikt, zo lijkt het.

De commissie vond de betrokkenheid van leerlingen in les en werktijd tamelijk goed, met soms wisselende taakgerichtheid. Docenten waren actief, grepen wel soms wat laat in.

Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.

Bij het lesbezoek zag de commissie in iets meer dan de helft van de lessen leerlingen zelfstandig werken. Daarnaast zag zij voorbeelden van instructie en frontaal interactieve lessen. Bij instructie viel op dat de inbreng van leerlingen tamelijk gesloten was. De instructie lesdelen die de commissie bijwoonde lieten een ongeveer gelijke verdeling zien tussen uitleg bij de methode en een eigen verhaal van de docent. De instructie kan getypeerd worden als leerstofoverdracht onder de regie van de docent.

Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

Naast het havo/vwo onderscheid dat in dienst staat van de determinatie in de onderbouw lijkt differentiatie toch vooral een kwestie van incidentele individuele aanpassingen ('als je het bespreekt, mag je soms iets overslaan', aldus leerlingen) en niet van een systematische aanpak. De commissie zag leerlingen veel werken op één niveau, iedereen bezig met hetzelfde, uniform en vooral uit de methode.

Conclusie bij deze standaard: de commissie vindt dat de keuzemogelijkheden voor leerlingen vrij beperkt zijn en dat het onderwijs weinig uitdagend is: tamelijk eenvormig en niet heel spannend. De iPad klas is een interessante pilot en biedt zeker mogelijkheden om meer activerend onderwijs te ontwikkelen.

3.5

De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.

Indicatoren:

- De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen.
- Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding.
- Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners.

De school voldoet aan de standaard.

De lokalen op school zijn overwegend ingericht op samenwerken. Bij het lesbezoek kreeg de visitatiecommissie het beeld is dat leerlingen vaak mogen kiezen tussen individueel werken of samen werken. De commissie zag vaak onderlinge hulp, maar weinig voorbeelden van intentionele samenwerkingsvormen.

3.6

De toetsing voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkennen van toetsen.

De school voldoet krap aan deze standaard.

In de onderbouw zijn geen afspraken over het aantal toetsen. In de bovenbouw is er het PTA. Schriftelijke toetsen overheersen op school en worden klassikaal afgenomen. Er zijn wel 'kleine' toetsen in de onderbouw die soms op een door een leerling gekozen moment gedaan mogen worden.

Hoewel er geen eenduidig beleid is ten aanzien van nabespreken en herkennen, waren leerlingen tevreden over de aanpak. Er is een toetsanalyseformulier. Dit wordt niet door iedereen gebruikt; veel docenten hebben een eigen aanpak.

De commissie beveelt de school aan om de toetsen nog eens goed naast montessori uitgangspunten te leggen en van daaruit een verbeterplan te maken.

3.7

De rapportage voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen.
- Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectie-instrument voor leerlingen.

De school voldoet krap aan deze standaard.

De rapportage biedt een beperkt beeld omdat zij vooral bestaat uit cijfers, aangevuld met de beoordeling van de werkhouding. In de onderbouw kunnen docenten opmerkingen in het takenboekje plaatsen en doen dit ook regelmatig. Ouders tonen zich daar tevreden over, omdat de opmerkingen af en toe heel raak zijn.

Het jaarlijks bespreken van een rapport met leerling en ouders door de mentor is een sterk punt van de school. Ieder rapport wordt ook nog afzonderlijk met de leerlingen besproken. Deze aanpak biedt veel mogelijkheden om het rapport als reflectie-instrument te gebruiken.

Daarbij is een rijkere vorm van rapportage dan wel gewenst. Als de school de brede ontwikkelingsdoelen voor leerlingen beter uit gaat werken (zie 4.2) is dit een uitgelezen kans om tegelijk de rapportage aan te pakken.

3.8

De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.

Indicatoren:

- Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren.
- Leerlingen voeren reflectiegesprekken.

De school voldoet aan de standaard.

De commissie ziet zowel materiaal dat geschikt is om leerlingen te leren reflecteren (de rubric zelfstandig leren, de toetsanalyseformulieren) als ruimte om gesprekken met leerlingen te voeren. De commissie hoorde ook een aantal voorbeelden van dergelijke gesprekken. Wel heeft de commissie de indruk dat het praten over werkaanpak nog niet voldoende systematisch is uitgewerkt.

4. Opbrengsten

4.1

De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.

Indicatoren:

- De school bewaakt en documenteert de leerresultaten.
- De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De door de school aangeleverde gegevens gaven een goed beeld van het verantwoorden van de leerresultaten.

4.2

De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.

Indicatoren:

- De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.
- De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden.

De school voldoet heel krap aan deze standaard.

In de zelfevaluatie was deze standaard onvoldoende beschreven. De commissie heeft derhalve bij verschillende panels nagevraagd wat de stand van zaken is ten aanzien van de brede ontwikkelingsdoelen. De conclusie is dat de brede ontwikkelingsdoelen wel op verschillende momenten benoemd worden, maar dat dit niet systematisch gebeurt en er ook geen onderzoek is naar het halen van de doelen. De school krijgt op dit punt het voordeel van de twijfel en de aanbeveling om hier snel een verbeteringslag te maken.

Aanknopingspunten kan de school vinden in de montessori karakteristieken, die een onderlegger vormen voor de manier van werken. Fragmentarisch is er aandacht voor de ontwikkelingsdoelen in de opmerkingen bij de verslagen en in het takenboekje. Ook de rubric zelfstandig werken is een aanknopingspunt. De schoolleiding gaf aan ernaar te streven dat leerlingen aan het eind van hun schoolloopbaan zelfstandig kunnen leren. Het is aan de school om uit te werken wat dit betekent en hoe een dergelijk begrip zichtbaar gemaakt kan worden.

5. Organisatie

5.1

Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied.
- Leerlingen hebben invloed in de organisatie.
- Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Leerlingen krijgen volop de gelegenheid om mee te denken en praten over de school, met name in de klankbordgroepen en de leerlingenraad. Het gaat daarbij niet alleen om buitenschoolse zaken, maar juist ook over pedagogisch/didactische zaken zoals het evalueren van de begeleidingsuren en het bespreken van het rooster. Leerlingen noemden zelf nog het voorbeeld van het voorstellen van de introductie van Spaans en filosofie als nieuwe vakken.

5.2

Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie.
- Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad.

De school voldoet aan deze standaard.

Ouders praten met name mee in de ouderplatforms. Daar staan onderwerpen op de agenda zoals verzuim, roken en het functioneren van de begeleidingsuren. De ouders uit het panel vinden de school open: 'Er is weinig terughoudendheid om van alles met ouders te bespreken.'

5.3

Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school.

Indicatoren:

- Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel.
- Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling
- De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers.
- De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers.

De school voldoet aan deze standaard.

Via de teamstructuur en secties worden docenten betrokken bij de schoolontwikkeling. Het meer systematisch benutten van de inbreng van collega's bij studiemiddagen heeft als bedoeling dat er meer verbinding komt tussen docenten – een aandachtspunt van de school vanwege de sterke groei van het docententeam.

De visitatiecommissie heeft de geldigheid onderzocht van de uitspraak uit de zelfevaluatie dat er veel docenten op de tribune zitten in plaats van actief te zijn op het speelveld. Deze uitspraak leidde tot heel verschillende reacties, variërend van verbazing tot herkenning. Duidelijk is wel geworden dat de uitspraak niet specifiek slaat op nieuwe collega's. De commissie heeft verder, gezien de reacties, de indruk dat de uitspraak te sterk is. Er is wel sprake van een forse werkdruk. In de woorden van een docent: 'We zijn altijd in beweging. De dynamiek van deze school is geweldig, maar heeft wel een prijskaartje.'

6. Deskundigheid

6.1

De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten

Indicatoren:

- De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt.
- Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent.

De school voldoet aan de standaard.

Door de snelle groei van de school zijn er de afgelopen jaren veel nieuwe collega's aangenomen. In de bovenbouw lag daarbij meer dan in de onderbouw de nadruk op vakmatige

aspecten. Nu komt dat weer beter in evenwicht met de montessoricompetenties. Nieuwe docenten worden goed begeleid. Er is een standaard begeleidingstraject en als dit om een of andere reden niet uitgevoerd kan worden zijn er andere mogelijkheden tot begeleiding. Leerlingen herkennen de nieuwe docenten met name aan een andere omgang met discipline. Zij geven aan dat de meeste nieuwe docenten snel oppikken wat werken op een montessorischool betekent, daarbij soms gesteund door ongevraagd advies van leerlingen. Uiteindelijk leidt dat ertoe dat nieuwe docenten, zo vertelde een leerling, 'elastischer worden in de persoonlijke benadering'.

6.2

Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.

Op dit moment zijn er nog geen door de NMV erkende cursussen voor docenten en directie. Scholen kunnen derhalve nog niet voldoen aan deze standaard. Het beleid van de school (zie 6.1) past overigens goed bij de standaard.

6.3

De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden.

Indicatoren:

- De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams.
- De school stelt in functionerings en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde.

De school voldoet aan deze standaard.

Er zijn zowel in de units, als in secties als schoolbreed studiemiddagen. Daarbij is er ook aandacht voor de inbreng van (nieuwe) collega's en het op die manier gebruik maken van in de school aanwezige deskundigheid.

Tot slot

De visitatiecommissie concludeert dat het Montessori College Twente voldoet aan de voorwaarden voor het verlengen van de erkenning als school voor voortgezet montessori-onderwijs. De visitatiecommissie geeft de school het volgende mee als meest belangrijke aandachtspunten.

Een eerste aandachtspunt is om de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen zodanig te concretiseren dat het mogelijk wordt systematisch te kijken of de doelen gehaald worden. Als de school dat punt aanpakt, kan tegelijk de nu wel erg beperkte rapportage verbreed worden. Een tweede aandachtspunt voor de school is om vanuit de basis van veiligheid, die duidelijk zichtbaar en voelbaar is, leerlingen meer ruimte te geven. Het uitspreken van de ambitie dat leerlingen aan het eind van hun schoolloopbaan zelfstandig moeten kunnen leren – zoals de schoolleiding doet - is enerzijds al een voorbeeld van een doelstelling die verder reikt dan een examenpapier, maar schept ook de verwachting in dat leerlingen een zekere mate van vrijheid krijgen om de zelfstandigheid te verwerven.

De visitatiecommissie wenst de school veel succes bij de verdere ontwikkeling en dankt de school voor de ontvangst en met name de deelnemers aan de panelgesprekken voor hun openheid.

April 2012

Benno Elsen (voorzitter)

Bas Moll (basisonderwijs)

Huseyin Asma (Cosmicus Montessori Lyceum)

Alexander Bloem (Montessori College Piter Jelles)

Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)